

مقاله پژوهشی

مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

دوره هفتم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۸۷، ۲۶۶-۲۵۹

ارزیابی پادزهر بز کوهی بر میزان بقاء و کاهش عوارض ناشی از مسمومیت با سم مار جعفری در موش سوری

محمودرضا حیدری^۱، غلامرضا سپهری^۲، محمدجواد زاهدی^۳، رضا شیبانی تدرجی^۴

دریافت مقاله: ۸۵/۳/۲۱ ارسال مقاله به نویسنده جهت اصلاح: ۸۵/۸/۱۰ دریافت اصلاحیه از نویسنده: ۸۷/۱۱/۱۲ پذیرش مقاله: ۸۷/۱۱/۱۴

چکیده

زمینه و هدف: مسمومیت ناشی از مارگزیدگی یکی از مشکلات مطرح در پزشکی و به دلیل عوارض خطرناک آن، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در طب سنتی ایران پادزهر بز کوهی در درمان بیماری‌های مختلف، از جمله مارگزیدگی، مورد استفاده قرار می‌گیرد ولی اثر بخشی آن در مسمومیت ناشی از سم مار جعفری به اثبات نرسیده است. در مطالعه حاضر اثر این پادزهر بر عوارض ناشی از مسمومیت با سم مار جعفری در موش سوری مورد بررسی قرار گرفته است.

مواد و روش‌ها: در این تحقیق تجربی از ۴۸ موش سوری سفید نر با سن حدود ۴ هفته استفاده شد. سم طبیعی مار جعفری مرحله به مرحله رقیق و غلظت‌های ۱۰٪ و ۲٪ سم مورد استفاده قرار گرفت. ۲۰ دقیقه قبل از تزریق داخل صفاقی غلظت ۲٪ سم مار جعفری، پادزهر بز کوهی با دوزهای ۶، ۵۰، ۱۰۰ و ۲۰۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم وزن بدن از طریق داخل صفاقی تزریق و سپس علائم بالینی، میانگین زمان بقاء و علائم کالبد گشایی ثبت گردید و علائم مذکور با گروه کنترل که ۲۰ دقیقه قبل از تزریق سم مار جعفری، سالین نرمال دریافت کرده بودند مقایسه گردید. جهت بررسی اثر غلظت ۱۰٪ سم، از دوز ۱۰۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم پادزهر بز کوهی استفاده گردید.

یافته‌ها: نتیجه مطالعه حاضر نشان داد که سم مار جعفری موجب بروز درد، ادم پیشرونده و مرگ در موش‌ها گردید. پادزهر بز کوهی، با مقادیر ۵۰ و ۱۰۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم، ۲۰ دقیقه قبل از تزریق سم مار جعفری موجب افزایش معنی‌دار میانگین مدت زمان بقاء موش‌ها در مقایسه با گروه کنترل گردید. زمان بقاء در دوز ۱۰۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم پادزهر، از $213/8 \pm 2/7$ دقیقه در گروه کنترل به $4/3 \pm 705$ دقیقه افزایش یافت ($p < 0/01$). همچنین پادزهر بز کوهی در مقادیر مذکور علائم پاتولوژیک ناشی از تزریق سم مار جعفری را در موش‌ها به طور چشم‌گیری کاهش داد.

نتیجه‌گیری: پیش‌درمانی با پادزهر بز کوهی موجب افزایش مدت زنده ماندن و کاهش علائم پاتولوژیک (از جمله خونریزی در پرده صفاق، قفسه صدری و سیستم اعصاب مرکزی و همچنین احتقان عروق ریوی) ناشی از سم مار جعفری در موش‌ها گردید. مکانیزم دقیق این اثر بایستی در مطالعات دیگری مشخص شود.

واژه‌های کلیدی: سم مار جعفری، پادزهر بز کوهی، زمان بقاء، علائم کالبد گشایی

۱- (نویسنده مسؤل) استاد گروه آموزشی سم‌شناسی - فارماکولوژی دانشکده داروسازی، مراکز تحقیقات فارماسیوتیکس، علوم اعصاب و فیزیولوژی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان

تلفن: ۰۳۴۱-۳۲۰۵۰۰۱، فاکس: ۰۳۴۱-۳۲۰۵۰۰۳، پست الکترونیکی: heidarimr@yahoo.com

۲- استاد گروه آموزشی فارماکولوژی، مرکز تحقیقات فیزیولوژی و علوم و اعصاب، دانشگاه علوم پزشکی کرمان

۳- دانشیار گروه آموزشی داخلی دانشگاه علوم پزشکی کرمان

۴- دامپزشک، دانشکده دامپزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی کازرون